

Aspecte și variante ale sistemului de vot în Consiliul Uniunii Europene

The article compares the three variants of vote systems for the Council of the European Union: qualified majority, double majority and the "square root" vote system, proposed by Poland. Actually, the paper analyses the conflict between Poland and the other states of the European Union concerning these three possibilities of vote system and how this conflict was illustrated by the European media. The article proposes to see which vote system is more suitable for the European Union and which are the political interests of the members in this problem and to underline the position of the states, the experts and the public opinion concerning this theme.

vote systems, Council of the European Union, vote-power, square root, qualified majority, mass-media

Introducere

Articolul de față prezintă o analiză a variantelor de vot în Consiliul Uniunii Europene, mai precis votul cu majoritate calificată, votul cu dublă majoritate și votul bazat pe „legea rădăcinii pătrate”, pe fondul disputei dintre Polonia și celelalte state membre, în paralel cu modul cum s-a oglindit această dispută în opinia publică europeană.

Corina Cristea

La nivel de luare a deciziilor, Uniunea Europeană încearcă să împace latura sa comunitară cu cea interguvernamentală.

Astfel, în Uniunea Europeană, puterea legislativă este împărțită între Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene. Această instituție este, potrivit Tratatului de la Maastricht, instituția care dă “Uniunii impulsurile necesare dezvoltării și îi definește orientările politice generale”¹. Aceasta asigură coordonarea politicilor economice generale și deține, alături de Parlament, puterea de decizie. Este o instituție în cadrul căreia toate interesele statelor membre se confruntă și, în cele din urmă, trebuie să ajungă la un compromis. O problemă fundamentală în Consiliul Uniunii Europene este sistemul de vot. Este greu să stabilești criterii echitabile de împărțire a voturilor între state cu 82 de milioane de locuitori, precum Germania, și cu nici 500.000 de

locuitori, ca Malta. Tratatul de la Nisa a oferit votul cu majoritate calificată, care a dus la nemulțumiri în rândul statelor mari. În Tratatul Constituțional s-a schimbat sistemul de vot într-unul cu dublă majoritate, care, potrivit statelor membre, ar fi mai echitabil. Totuși, la acest model Polonia a opus varianta votului bazat pe „rădăcina pătrată” din numărul locuitorilor. În spatele acestor propuneri există interesele statelor și nevoia de a impune în Consiliu un sistem de vot echitabil și corect.

În paralel cu deciziile și negocierile dintre state și liderii lor, societatea academică a emis unele analize și propuneri pertinente, dar care nu au fost date publicității decât într-o măsură foarte mică. Este interesant de analizat ce au scris publicațiile despre aceste evenimente, publicații de la care pornesc atitudini ale popoarelor europene. Presa reușește să influențeze tendințele opiniei publice și este important de văzut care informații din culisele negocierilor europene ajung la populație și dacă propunerile societății academice sunt luate în seamă. La final, Consiliul Uniunii Europene funcționează pe baza deciziilor și intereselor statelor în proporții diferite, fiind instituția cu cel mai mic nivel de transparență în UE. Ceilalți doi actori, grupul experților și mass-media, intervin și ajung să influențeze deciziile luate în cadrul lui într-o măsură foarte mică sau atât cât li se permite.

Întreaga dispută între statele europene asupra sistemelor de vot, atât prin prisma comparației dintre ele, cât și din perspectiva atitudinilor actorilor direct implicați – statele membre și indirect interesați – experții care au venit cu propunerea matematică a „legii rădăcinii pătrate” și presa europeană², este explicată folosind metoda analizei comparative și concepte specifice problematicii votului. Astfel, pe de o parte, este prezentată analiza comparativă a sistemelor de vot după criterii precum eficiența pentru evoluția Uniunii și beneficiile fiecărui stat membru, iar pe de altă parte, sunt analizate articolele din presa europeană, dar și românească, ce vizează discuțiile pe marginea celor trei sisteme de vot, a Tratatului Constituțional și a propunerii poloneze.

Structura articolului

În prima parte a articolului sunt descrise și analizate implicațiile sistemului de vot cu majoritate calificată, a celui cu dublă majoritate și a celui bazat pe rădăcina pătrată, cât și demonstrația eficacității celui din urmă din perspectiva unor oameni de știință. Următoarea parte este compusă din analiza comparativă a celor trei sisteme, incluzând multe date, dar și aspecte politice, precum pozițiile statelor față de ele. Principala țintă a acestei secțiuni este evidențierea avantajelor și dezavantajelor celor trei sisteme și care sunt statele care au de câștigat și de pierdut de pe urma lor. Ultima parte este o micro-cercetare a articolelor din presa internațională și cea românească, ce urmărește cât de mult a fost adusă în atenția opiniei publice discuția dintre statele europene legată de cele trei sisteme de vot și care a fost tendința prin care ea a fost prezentată.

1. Evoluția sistemului de vot în Consiliul Uniunii Europene

Tratatul de la Nisa și votul cu majoritate calificată

Tratatul de la Nisa a fost semnat de șefii de stat și de guvern în decembrie 2000 și avea ca scop “consolidarea Uniunii în jurul unui proiect politic comun și pregătirea ei

pentru extindere”³. Acesta a fost ultimul mare tratat semnat înainte de extinderea spre est din 2004, când au fost integrate în UE Slovenia, Slovacia, Republica Cehă, Ungaria, Polonia, Lituania, Letonia, Estonia, Malta, respectiv din 2007, când au intrat România și Bulgaria în UE. Prin acest tratat statele au adoptat un nou sistem de vot în Consiliul Uniunii Europene, cel al majorității calificate. Întotdeauna au existat nemulțumiri printre statele membre asupra sistemului de vot, deoarece s-a încercat găsirea unei formule care să fie cât mai echitabilă pentru populație, dar și pentru state. Voturile statelor membre sunt ponderate în baza populației lor și corectate în favoarea țărilor mai puțin populate. Cu alte cuvinte, dacă s-ar lua în calcul doar populația statelor, țările mici nu ar mai avea acces practic la luarea deciziilor. Însă nu se poate nici să nu se ia în calcul acest factor, având în vedere diferențele dintre populația Franței și cea a Maltei, de exemplu.

Tratatul de la Nisa, care a intrat în vigoare de la 1 ianuarie 2005, a impus numărul de voturi de 345. Majoritatea calificată se obține cu 255 de voturi, dacă propunerea vine de la Comisie. În alte cazuri sunt necesare 232 de voturi. De asemenea, numărul de voturi trebuie să exprime opinia a 2/3 din numărul statelor membre. În plus, un stat membru poate cere să se verifice dacă cele 255 de voturi reprezintă 65% din populația UE. Minoritatea de blocaj s-a stabilit la 114 voturi⁴. Mai clar, pentru a fi luată o decizie în Consiliul Uniunii Europene, sunt necesare⁵ următoarele condiții: suma ponderilor statelor membre care votează pentru să fie măcar de 255 (din suma totală de 345), care reprezintă aproximativ 73,9%; majoritatea statelor să voteze pentru (adică 14 din 27); statele membre care formează majoritatea calificată să reprezinte cel puțin 62% din întreaga populație a Uniunii Europene.

În timp ce reponderarea voturilor favorizează statele membre mari, majoritatea calificată trebuie să fie în același timp o majoritate a statelor membre. Totuși, unele state sunt “infrareprezentate” (țările mari), iar altele sunt “suprareprezentate” (țările mici). Acest lucru se leagă direct de ponderea de vot (“voting weight”) și de puterea de vot (“voting power”), care sunt două concepte fundamentale ce influențează modul în care se iau deciziile și felul în care se pot forma alianții între state. Astfel, Germania, Marea Britanie, Franța și Italia au 29 voturi, Spania și Polonia – 27 voturi, România – 14 voturi, Olanda – 13 voturi, Belgia, Cehia, Grecia, Portugalia, Ungaria – 12 voturi, Austria, Suedia, Bulgaria – 10 voturi, Danemarca, Finlanda, Irlanda, Lituania, Slovacia – 7 voturi, Cipru, Estonia, Slovenia, Letonia, Luxemburg – 4 voturi și Malta – 3 voturi.

Lionel Penrose a introdus în 1946 conceptul de “putere de vot a priori”, care se referă la influența relativă a unui actor în luarea unei decizii. Avocatul american John Banzhaf a dus analiza mai departe, considerând că “puterea de vot a priori a lui X, participant într-un grup la luarea unei decizii, este proporțională cu probabilitatea ca votul lui să fie decisiv într-un vot ipotetic – alianța câștigătoare va eșua în satisfacerea majorității calificate fără X, iar cea pierzătoare va ajunge să o satisfacă cu X”⁶. În cazul Consiliului Uniunii Europene, referirile se fac la state și la capacitatea lor de a influența decizia. Puterea de vot poate fi exprimată astfel prin indexul Penrose-Banzhaf⁷ sau indexul Banzhaf⁸. Pe acest index s-au bazat argumentele poloneze pentru un alt sistem de vot, diferit de cel din Tratatul de la Nisa sau din Tratatul Constituțional. Ideea centrală este că ponderile de vot nu oferă direct putere de vot statelor. Esența unei uniuni stă în existența unei puteri de vot egale pentru statele membre.

Referitor la prevederile Tratatului de la Nisa legate de sistemul de vot în Consiliul de Miniștri, problemele erau corelate cu faptul că statele mari erau prea puțin reprezentate

în comparație cu cele medii și mici. Adică, de exemplu, Germania, care are o populație de aproximativ 82 de milioane de locuitori, avea în Consiliu 29 de voturi, cu două voturi mai mult decât Polonia, care are o populație de aproximativ 38 de milioane de locuitori, ceea ce făcea situația inechitabilă. Cele trei condiții necesare pentru ca o decizie să fie luată fac din sistem unul al “triplei majorități”⁹.

George Tsebelis, în articolul “Veto Players and Decision-making in the EU after Nice: Policy Stability and Bureaucratic/Judicial Discretion”¹⁰, arată că, odată cu modificările introduse prin Tratatul de la Nisa, adoptarea unei decizii a devenit mult mai dificilă, ceea ce înseamnă îngreunarea procesului de legiferare, dar și creșterea importanței Consiliului Uniunii Europene. Deoarece puține din cele 14 state pot garanta majoritatea calificată, marea parte a statelor mici poate să blocheze deciziile chiar dacă nu au puterea de blocaj. Astfel, această restricție invalidează mai multe posibilități de a completa majoritatea calificată.

Clauza demografică este folositoare doar Germaniei, mai ales că aceasta împreună cu un alt stat mare ajunge să cuprindă 38% din populația UE. Acest lucru a crescut potențialul de șantaj al Germaniei. Prețul plătit de Germania este numărul identic de voturi cu Franța, Marea Britanie și Italia – state mari, dar nu atât de populate. Tratatul de la Nisa încorporează două procese: în primul rând sunt recalculatote voturile în favoarea statelor mari și în al doilea rând sunt anticipate efectele extinderii, adică a integrării unei serii de state mici. În realitate, procesul de extindere a generat o perspectivă a divergenței dintre regulile care au existat pe parcursul istoriei Uniunii. În loc să ajungă la un compromis care să garanteze capacitatea de a legifera a Uniunii Europene, statele membre au impus cele trei constrângeri. O altă problemă a sistemului de vot impus de Tratatul de la Nisa se leagă de complexitatea acestuia, fapt care a făcut foarte complicată înțelegerea mecanismelor pentru cetățenii europeni.

Tratatul Constituțional și votul cu dublă majoritate, reforma dorită a procesului decizional

În octombrie 2004 a fost semnat la Roma de către liderii europeni “Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa”, care se dorea un eveniment-cheie necesar pentru evoluția Uniunii Europene. Inițiativa constituțională din 2004 a avut o viață scurtă din cauza respingerii sale prin referendum în Franța și Olanda în 2005. Cu toate acestea, Consiliul European de la Bruxelles din 21–22 iunie 2007 a adus în prim-plan un proiect de tratat constituțional care a fost aprobat și semnat de liderii UE la sfârșitul anului 2007 și trebuie ratificat de toate statele membre.

Una din schimbările aduse de tratat este modificarea votului cu majoritate calificată din cadrul Consiliului Uniunii Europene într-unul cu dublă majoritate. Astfel, Constituția Europeană prevedea introducerea, începând de la 1 noiembrie 2009, a unui nou sistem de majoritate calificată, bazat pe o dublă majoritate: a statelor membre și a cetățenilor. Majoritatea calificată va fi atunci atinsă cu o majoritate de 55% a statelor membre (minimum 15 state), care să reprezinte cel puțin 65% din populația Uniunii Europene. “În plus, dacă propunerea venea de la Consiliu (și nu de la Comisie), procentul de 65% devine 72% și se adaugă obligativitatea ca o minoritate de blocaj să aibă cel puțin patru state”¹¹.

Se pare că defectul principal al regulilor de vot din cadrul Tratatului de la Nisa era eficiența scăzută a mecanismelor de luare a deciziilor. “Acest tip de eficiență, numită și

puterea Coleman a colectivului de a acționa, se măsoară prin probabilitatea ca legislativul, exprimat prin Consiliul de Miniștri, să aprobe o anumită problemă și este egală cu proporția unei coaliții învingătoare, presupunând că toate coalițiile sunt egale. Astfel, conform unui astfel de calcul, în cazul Tratatului Constituțional, 12,9% din posibilele coaliții puteau să ducă la aprobarea unei decizii, pe când în cazul regulilor Tratatului de la Nisa acest index este egal cu 2,1%¹².

Această hotărâre a tratatului a stârnit multă nemulțumire din partea Poloniei, care a avut o atitudine foarte intransigentă, chiar de respingere a noului document. Ea a refuzat acest sistem de vot deoarece consideră că dă prea multă putere statelor mari și bogate, în special Germaniei.

Între 21 și 22 iunie 2007, când șefii de stat și de guvern s-au reunit la Consiliul European la Bruxelles pentru a ajunge la un acord privind noul tratat constituțional, Polonia, reprezentată de frații Kaczynski, în cadrul discuțiilor a obținut o amânare până în 2014 a aplicării sistemului de vot cu dublă majoritate în Consiliul Uniunii Europene, urmată de o perioadă de tranziție. Mass-media a pus această dispută pe seama rivalității vechi dintre polonezi și germani, în condițiile în care, la acest *summit* președinția Uniunii Europene era deținută de Germania, considerată a fi principala avantajată în urma acestui sistem de vot, cât și pe miza alegerilor anticipate de la Varșovia din 21 octombrie 2007.

În realitate, Polonia, alături de Spania și de alte state care au susținut acest proiect sunt „marii perdanți”¹³. De aceea, Polonia a ajuns după lungi negocieri la un compromis. Până la 1 noiembrie 2014 se menține metoda de vot prin majoritate calificată avansată la Nisa. Acestei perioade de tranziție i se adaugă un mecanism de flexibilitate. Până în 2017, „compromisul Ioannina” – care presupune înghețarea sau întârzierea temporară a deciziilor Uniunii Europene dacă se întrunește o minoritate de blocaj suficient de mare din partea statelor care nu sunt de acord cu adoptarea respectivei decizii – poate fi folosit imediat, însă în varianta expusă la Nisa, anume 75% din numărul minim de state necesare formării minorității de blocaj. După 2017, acest procent va scădea la 55%¹⁴. Pe de altă parte, deși Polonia a argumentat că sistemul va favoriza statele cu populație mare, cum sunt Franța, Germania, Marea Britanie sau Italia, el va reflecta mai bine ca sistemul de la Nisa proporția dintre numărul cetățenilor statelor membre.

Trebuie recunoscut că prin sistemul de vot cu dublă majoritate se creează un echilibru între țările mari – care au cea mai mare populație și sunt cei mai mari contribuitori la bugetul Uniunii – și celelalte țări, care sunt mai numeroase, însă care au populație mai mică și sunt în general beneficiari neți ai fondurilor comunitare.

Propunerea poloneză – sistemul de vot al „rădăcinii pătrate”

Modul în care sunt distribuite voturile între statele europene a reprezentat un obstacol major în adoptarea Tratatului Constituțional. Karol Zyczkowski, Wojciech Slomczynski și Tomasz Zastawniak sunt experți care au criticat sistemul de vot cu dublă majoritate. Ei au încercat să demonstreze că este posibil să construiești un sistem de vot în care fiecare cetățean să aibă aceeași putere de influențare. Acești experți, alături de matematicieni, fizicieni și analiști, au susținut propunerea Poloniei, care dorea un sistem de vot al “rădăcinii pătrate”, bazat pe calculul rădăcinii pătrate din numărul locuitorilor fiecărui stat, în milioane. Argumentul unui astfel de sistem este că se apropie mai mult de varianta dorită: “un cetățean european – un vot”. O serie de experți polonezi, dar și de alte naționalități

a sprijinit demonstrația conform căreia sistemul de vot cu dublă majoritate este inechitabil, în timp ce regula rădăcinii pătrate reprezintă o cale de compromis între prevederile privind sistemul de vot din cadrul Consiliului de Miniștri din Tratatul de la Nisa și cele din Tratatul Constituțional.

Karol Zyczkowski, Wojciech Slomczynski și Tomasz Zastawniak au luat cinci dintre premisele pe baza cărora se stabilesc procedurile de luare a deciziilor la nivelul Consiliului Uniunii Europene și au demonstrat că ele nu se aplică în cazul sistemelor de vot din Tratatul de la Nisa și din cel Constituțional. Aceștia au accentuat în argumentația lor importanța distincției între numărul de voturi și puterea de vot și au criticat faptul că experții nu sunt consultați când se propun lucruri atât de importante.

Inventat de matematicianul Lionel Penrose pentru ONU, sistemul de vot al „rădăcinii pătrate” se leagă de diferența dintre puterea de vot și ponderea de vot, mai precis de premisa conform căreia fiecare cetățean din fiecare stat trebuie să aibă aceeași putere de vot.

Punctele slabe inerente din sistem, cum sunt cele ale Constituției Uniunii Europene, au fost subliniate prima dată în 1952 tot de Lionel Penrose. El a subliniat că dacă sunt necesare două etape de vot pentru luarea unei decizii, una care se bazează pe votul fiecărui cetățean și cealaltă pe votul fiecărei țări, sistemul va fi nedrept, deoarece va tinde să favorizeze statele mari. Penrose a propus acest sistem de vot mai echitabil. „Așa cum a evidențiat el, când au loc alegeri generale într-un stat cu populație N , un alegător dintr-o țară cu populație mai mare influențează mai puțin rezultatul decât un votant dintr-un stat cu populație mai mică. Puterea de vot a unui cetățean este proporțională cu probabilitatea rezultatului. Însă, având în vedere că voturile sunt necorelate, Penrose a calculat că această probabilitate este proporțională cu $1/\sqrt{N}$ ”. Întrucât votul din Consiliul Uniunii Europene trebuie să reprezinte viziunile în mod egal ale cetățenilor europeni, indiferent de naționalitate, legea rădăcinii pătrate a lui Penrose aduce o perspectivă asupra unui sistem de vot echitabil.

În 2004, autorii polonezi din Universitatea Jagielloniană din Cracovia, menționați mai sus, au calculat pragul optim pentru a stabili proporția care trebuie luată în seamă pentru ca o decizie să treacă în Consiliul Uniunii Europene “calculând cum puterea de vot (acest calcul a fost făcut cu ajutorul indexului Banzhaf) pentru fiecare stat depinde de pragul ales pentru o majoritate, observând apoi un «punct critic». Cu cât se apropie limita de 62% din puterea de vot a fiecărui stat, independent de mărimea ei, se transformă în valoarea ideală a rădăcinii pătrate”¹⁵. Astfel, pentru UE-27 pragul optim este de 61,6%, în timp ce pentru UE-25 era de 62%. Procentul de 61,6% reprezintă 222 de voturi din numărul total de 360 de voturi. De asemenea, o coaliție trebuie să fie compusă din cel puțin jumătate din statele membre, adică 14 din 27. Cei doi experți au propus această formulă pentru că au reușit să arate că poate fi foarte transparent și că puterea de vot a unui stat membru ajunge să fie aproximativ egală cu ponderea votului statului respectiv.

În concluzie, procedura propusă are astfel anumite avantaje¹⁷:

- Fiecare cetățean al Uniunii Europene va avea aceeași influență asupra deciziilor luate în Consiliul Uniunii Europene.
- Metoda este simplă de aplicat și calculele ponderilor sunt ușor de efectuat.
- Această metodă poate fi justificată prin argumente științifice.
- Ea poate fi aplicată unei uniuni mai largi, fără să provoace confuzie atunci când un nou stat va adera la ea.

Polonia a susținut acest sistem care nu ar dezavantaja-o atât de mult precum cel din Tratatul Constituțional, dar nici nu o avantajează atât de mult cum o făcea cel din Tratatul de la Nisa.

2. Analiza comparativă a celor trei sisteme de vot

Avantaje și dezavantaje “de toate părțile baricadei”

Deși oamenii de știință au propus variante pentru sistemul de vot din Consiliul Uniunii Europene, oficialii europeni au preferat să dezbată aceste aspecte în cadrul conferințelor sau reuniunilor care de cele mai multe ori nu sunt publice, ceea ce denotă o lipsă de transparență impusă de aceștia.

Stat membru	Tratatul Constituțional	Compromisul polonez	Tratatul de la Nisa
Austria	8,3	11	10
Belgia	10,5	12	12
Cehia	10,3	12	12
Cipru	0,8	3	4
Danemarca	5,4	9	7
Estonia	1,3	4	4
Finlanda	5,3	9	7
Franța	62,9	30	29
Germania	82,4	34	29
Grecia	11,1	13	12
Irlanda	4,2	8	7
Italia	58,8	29	29
Letonia	2,3	6	4
Lituania	3,4	7	7
Luxemburg	0,5	3	4
Malta	0,4	2	3
Marea Britanie	60,4	29	29
Olanda	16,3	15	13
Polonia	38,2	23	27
Portugalia	10,6	12	12
Slovacia	5,4	9	7
Slovenia	2,0	5	4
Spania	43,8	25	27
Suedia	9,0	11	10
Ungaria	10,1	12	12
România	21,6	16	14
Bulgaria	7,7	10	10
SUMA	493	360	345
Pragul de vot	321	222	255

Pentru a avea tabloul celor trei opțiuni, este bine de urmărit diferențele dintre ponderile de vot presupuse de cele trei sisteme¹⁸:

Conform tabelului, se poate observa cu ochiul liber că opțiunea propusă de Polonia este mai echitabilă, în sensul în care nu avantajează nici statele mari, precum o face Constituția, cum sunt Germania, Franța, Marea Britanie și Italia, nici pe cele medii și mici, precum o face Tratatul de la Nisa, mult mai ușor de înțeles și mai puțin complicată, mai ales în comparație cu sistemul majorității calificate de la Nisa. Se poate observa cum statele medii spre mari – Spania, Polonia, România și Olanda – sunt dezavantajate de dubla majoritate, iar Polonia și Spania erau foarte avantajate de Tratatul de la Nisa, asemeni statelor mici, precum Luxemburg și Malta. Astfel, sistemul de vot cu dublă majoritate este convenabil Franței, Germaniei și Italiei, dar amenința Spania și Polonia cu pierderea avantajelor excesive câștigate prin Tratatul de la Nisa.

Cum s-a ajuns de la Nisa la sistemul propus de Tratatul Constituțional? Dacă Tratatul de la Nisa prevede un vot ponderat, Tratatul de la Lisabona implică votul bazat pe proporția statelor și a populației. Nemulțumirea statelor mari care erau prea puțin reprezentate a dus la găsirea acestei formule care le avantajează foarte mult în raport mai ales cu cele mijlocii.

Astfel, în Tratatul Constituțional statele mari se bucură de o pondere mult mai mare, a Germaniei chiar se dublează, iar cele mijlocii au o pondere cu 60% mai mică, în timp ce statele mici sunt și mai dezavantajate, ele fiind nevoite să se alieze în număr foarte mare pentru a forma minoritatea de blocaj. Totuși, criticii sistemului de vot cu dublă majoritate au mai descoperit un detaliu, care la prima vedere pare nesemnificativ, însă poate să explice unele concluzii ale analizei noastre. „Inima Uniunii”, compusă din fondatorii ei (Franța, Germania, Belgia, Luxemburg), avea, potrivit Tratatului de la Nisa, o putere de vot de 14,9%, iar prin Tratatul Constituțional puterea de vot a acestui grup s-a dublat, fiind de 31,2%, acesta fiind considerat și un motiv pentru care cele patru state au susținut atât de mult proiectul Constituției¹⁹.

Referitor la minoritatea de blocaj, atât în cazul majorității calificate, cât și a dublei majorități, patru state mari pot bloca orice hotărâre, în timp ce „statele mici pierd 25% din posibilitățile pe care le aveau de a realiza minorități de blocaj”²⁰. Minoritatea de blocaj oricum impunea să fie compusă din cel puțin patru state, o formulă foarte avantajoasă pentru statele mari.

Formula de calcul a votului propusă de Polonia, care implică legea rădăcinii pătrate a lui Penrose, dincolo de obiectivitatea ei, nu garantează totuși că un anumit stat reușea să-și exercite această putere în influențarea deciziei. Astfel, dacă există o uniune ipotetică între două state care au ponderile de vot 51%, respectiv 49%, primul va avea 100% din puterea de vot, ceea ce înseamnă că ar fi câștigat întotdeauna. Timp de 15 ani, votul singular al Luxemburgului nu a contat aproape deloc, deoarece puterea lui de vot era 0 și nicio coaliție nu avea nevoie de votul Luxemburgului.

Compararea sistemelor de vot cu ajutorul puterii de vot

În tabelul de mai jos sunt ilustrate puterile de vot²¹ care revin fiecărui stat în parte.

Stat membru	Populația (în mil.)	Puterea de vot conform Tratatului de la Nisa	Puterea de vot conform Tratatului Constituțional	Puterea de vot conform propunerii poloneze (cu un prag de 61.6%)
Germania	82.44	7.78	11.66	9.45
Franța	62.89	7.78	9.02	8.27
Marea Britanie	60.39	7.78	8.69	8.10
Italia	58.75	7.78	8.49	7.99
Spania	43.76	7.42	6.55	6.91
Polonia	38.16	7.42	5.71	6.45
România	21.61	4.26	4.15	4.85
Olanda	16.33	3.97	3.50	4.21
Grecia	11.13	3.68	2.88	3.48
Portugalia	10.57	3.68	2.80	3.39
Belgia	10.51	3.68	2.80	3.38
Republica Cehă	10.25	3.68	2.77	3.34
Ungaria	10.08	3.68	2.74	3.31
Suedia	9.05	3.09	2.63	3.14
Austria	8.27	3.09	2.53	3.00
Bulgaria	7.72	3.09	2.47	2.90
Danemarca	5.43	2.03	2.19	2.43
Slovacia	5.39	2.03	2.18	2.42
Finlanda	5.26	2.03	2.17	2.39
Irlanda	4.21	2.03	2.04	2.14
Lituania	3.40	2.03	1.95	1.92
Letonia	2.29	1.16	1.81	1.58
Slovenia	2.00	1.16	1.78	1.48
Estonia	1.34	1.16	1.69	1.21
Cipru	0.77	1.16	1.63	0.91
Luxemburg	0.46	1.16	1.59	0.71
Malta	0.40	0.94	1.58	0.66

Luând în calcul puterea de vot și analizând datele din tabel, avem șapte categorii de actori:

- Statele foarte avantajate de Tratatul de la Nisa (suprareprezentate): Spania, Polonia, Portugalia, Grecia, Belgia, Republica Cehă, Luxemburg și Malta.
- State foarte dezavantajate (infrareprezentate): Germania, Italia, Marea Britanie, Franța.
- State avantajate de sistemul de vot cu dublă majoritate: Germania, Italia, Marea Britanie, Franța, Letonia, Slovenia, Estonia, Cipru, Luxemburg, Malta.
- State total dezavantajate de sistemul de vot cu dublă majoritate: Spania, Polonia, România, Olanda.
- State dezavantajate de sistemul de vot cu dublă majoritate: Grecia, Portugalia, Republica Cehă, Ungaria, Suedia, Austria, Bulgaria.
- State avantajate de sistemul de vot propus de Polonia: România, Olanda, Suedia, iar Spania și Polonia sunt avantajate în comparație cu situația în care erau conform Tratatului Constituțional.
- State dezavantajate de sistemul de vot propus de Polonia: Cipru, Malta, Luxemburg.

Din aceste categorii se observă că sistemul de vot propus de Polonia ar duce la dezavantajul numărului celui mai mic de state, însă printre acestea se află unul dintre stâlpii Uniunii, Luxemburg, care găzduiește o parte din instituțiile comunitare. Dubla majoritate, în afară de statele foarte mari, nu avantajează pe nimeni foarte tare.

Cele trei sisteme de vot au câștigătorii și pierzătorii lor, dar sunt câteva concluzii generale care pot fi verificate de datele din tabelele de mai sus. Astfel, toate cele trei sisteme încearcă să împace dimensiunea comunitară și cea interguvernamentală a Consiliului de Miniștri, deoarece au în vedere populația Uniunii, pe de o parte, și poziția statelor membre, pe de altă parte. Totuși, toate cele trei sisteme încearcă să micșoreze diferența foarte mare dintre numărul populațiilor între statele membre. De asemenea, toate cele trei sisteme implică posibilitatea formării unui număr foarte mare de coaliții învingătoare și stabilesc minorități de blocaj echitabile, care impun renegocieri pe temele dezbătute. Pe de altă parte, sistemul cu majoritate calificată era greoi, complicat și foarte inechitabil, ducând de multe ori la blocarea deciziilor. Cu toate acestea, el oferea o putere foarte mare "vocii mici și mijlocii" din Consiliu, blocând o posibilă "dictatură" a statelor mari. Marele dezavantaj al acestui sistem este că sublinia "latura interguvernamentală" a instituției, deoarece accentul era pus pe voturile statelor, mai puțin pe numărul de locuitori, care erau parte a populației europene. Sistemul cu dublă majoritate se află la cealaltă extremă, care subliniază numărul locuitorilor statelor. Sistemul de vot este simplificat și mult mai comprehensibil, însă diminuează influența statelor mici și mijlocii, care formează majoritatea Uniunii. Se creează un paradox: populația Uniunii ca întreg este mai bine reprezentată, "aripa comunitară" a Consiliului are astfel de câștigat, însă se instaurează un raport total dezechilibrat de putere între statele mari, care sunt doar patru, și statele mijlocii și mici. Sistemul de vot bazat pe "rădăcina pătrată" a numărului locuitorilor este foarte simplu și echitabil, deoarece echilibrează raportul de putere dintre state și nu poate provoca unele confuzii. Ceea ce oferă el în plus față de celelalte sisteme este o reprezentare corectă și egală a fiecărui cetățean european, fără însă a dezechilibra diferența între state. Cu toate acestea, el poate să incomodeze statele "liliputane" ale Uniunii, care se vor face mai greu auzite.

3. Perspectivele mass-mediei referitoare la disputa dintre Polonia și statele membre

În această parte vom trece în revistă câteva dintre articolele scrise pe marginea discuțiilor dintre statele membre legate de schimbarea sistemului de vot în preajma aprobării Tratatului de Reformă din iunie 2007. Este interesant de văzut ce a fost transmis europenilor din întreaga dezbateră.

Analiza are limite în ceea ce privește varietatea de articole prezentate, în sensul că au fost folosite doar informații scrise în limbile engleză, franceză, spaniolă și italiană, de aceea nu sunt acoperite toate publicațiile din statele Uniunii. Sunt incluse referiri și citate în limbile de mai sus din alte ziare, de origine germană, austriacă, poloneză și suedeză.

Presa internațională, cu excepția celei de specialitate, s-a limitat la prezentarea neînțelegerilor dintre Polonia, copilul răzvrătit al Europei, reprezentată de două personaje pitorești, frații Jaroslaw, premierul Poloniei și președintele Lech Kaczynski, și de liderii europeni, în frunte cu Angela Merkel, cancelarul german și Nicolas Sarkozy, președintele francez, principalii susținători ai Tratatului și, mai ales, ai sistemului de vot cu dublă majoritate.

Soluția votului bazat pe „rădăcina pătrată din populație”, propusă de Polonia ca variantă la dubla majoritate, a fost susținută de mulți experți, nu numai de la Universitatea din Cracovia, ci din întreaga Europă. Cotidienele și săptămânalele de pe pagina electronică a ziarelor internaționale s-au axat pe faptul că nou-venita Polonie „dă bătaie de cap” Uniunii și blochează Tratatul Constituțional pentru că amenință cu vetoul. Liderii naționaliști polonezi, frații Kaczynski, au devenit un fel de spaimă a Europei, majoritatea comentariilor din ziare sau de pe blogurile acestora limitându-se la „euroscepticismul” liderilor polonezi și la tupeul pe care o țară abia intrată în UE îl are.

Presa britanică a fost cea care a privit cu cea mai mare obiectivitate subiectul. Un articol publicat de ziarul *The Telegraph* este singurul care ia în calcul și părerea experților. Titlul său – „The EU Constitution is ‘unfair’, according to game theorists” („Conform experților din teoria jocurilor, Constituția Europeană este «nedreaptă»”) ²² – atrage atenția asupra unei noi viziuni legate de sistemul de vot decât cea populară prin care se susține echitatea dublei majorități. Articolul relevă puterea pe care o va căpăta Germania în Consiliu prin tratat și îi aduce în prim-plan pe Karol Zyczkowski și Wojciech Slomczynski, care explică sistemul de vot propus de ei și își arată indignarea și nemulțumirea față de ignoranța politicianilor și consilierilor. Acest articol a fost scris în momentul în care Marea Britanie se pregătea de referendum pentru Constituția Europeană în 2004. Acest lucru dovedește că analiza experților este foarte veche și foarte nepopulară în același timp. În articol se dau toate explicațiile despre perdanții și câștigătorii sistemului și caracterizează sistemul de vot propus de Constituție drept „neștiințific”.

Cotidianul britanic *The Times* a publicat un articol ²³ interesant cu privire la dezbaterea de pe marginea Constituției Europene dinaintea semnării ei, în care se aduce în discuție poziția Spaniei, care nu dorește schimbarea sistemului de vot. Articolul precizează că atitudinea spaniolă pro-UE va împiedica acest stat să se opună planului Constituției, fapt care s-a și întâmplat, și că Polonia va fi mult mai vehementă, mai ales că se simte tratată ca un membru junior. Și cotidianul *The Independent* prezintă scepticismul polonezilor, care amenință că „vor săpa în Tratat” ²⁴ pentru a vedea ce interese ascunde.

Presa franceză se exprimă mult mai plastic atunci când este vorba de tratat. Ea îl are ca principal actor pe “negociatorul” Nicolas Sarkozy și subliniază mai mult slăbiciunile Poloniei după ce ar reuși să ajungă la un compromis. Titlurile încearcă să arate că în cele din urmă va exista un tratat, independent de absurditățile cerute de Polonia: “Liderii europeni se chinuiesc să ajungă la un acord cu Polonia”²⁵, “Polonia și Tratatul European, o căsnicie din obligație”²⁶, “Polonia tot vrea să blocheze tratatul”²⁷, “Sarkozy joacă tare cu Polonia”²⁸. Nicolas Sarkozy a susținut acest tratat, fiind cel care a reușit să convingă Polonia cu soluția de compromis, de amânare a implementării noului sistem de vot. Presa franceză a acuzat Polonia de imaturitate și a prezentat tot felul de scenarii care pot bloca Tratatul. Rezervele Poloniei nu au fost singulare, însă celelalte state nu au vrut să susțină aceste propuneri deoarece au mai fost prevederi în tratat care au dus la nemulțumiri. Oricum, s-a observat că cele care au condus toată dezbateră au fost “cei doi mari”, Franța și Germania.

Titlul unui articol din ziarul german *Der Spiegel* – “Cum calcă pe nervi polonezii pe europeni” din 18 iunie 2007 – și comentariile din cotidianul austriac *Die Presse*, în care Polonia este acuzată de inconștiență, cu care face toată Europa să sufere²⁹, reflectă un curent general de blamare a acestui stat, dar și lipsa de obiectivitate în analiza motivelor poziției ei. În Spania, presa a atenționat de la început faptul că noul sistem de vot nu avantajează de niciun fel țara³⁰. În articolul din *El Mundo* se vorbește de lipsa unei garanții că dubla majoritate va fi mai echitabilă, dar și de eficacitatea lui mai scăzută. Acest articol a fost scris înainte de atentatele din 11 martie 2004 și de instaurarea guvernului socialiștilor lui José Zapatero, care au o atitudine pro-europeană. Majoritatea articolelor hispanice se refereau la demersul Poloniei de schimbare sau amânare a sistemului de vot, amintindu-se pasager de poziția asemănătoare a Spaniei. Totuși, se observă o diferență de limbaj între articolele de pe paginile electronice ale ziarelor³¹ și știrile de pe pagina oficială a Ministerului de Externe³². Cum era de așteptat, pe pagina oficială scria că ziua adoptării textului Tratatului de Reformă este “o zi bună pentru Europa” și că ajungerea la un acord arată o evoluție benefică a Uniunii și puterea de cooperare a statelor. Ziarele pun mai multe probleme și se arată îngrijorate față de limitele și confuziile Tratatului Constituțional. Presa spaniolă nu s-a arătat atât sceptică față de tratat, cât îngrijorată. Se observă o atitudine foarte precaută de transmitere a informațiilor către publicul pro-european, spaniolii fiind printre cetățenii cei mai mulțumiți de statutul țării lor de membru UE. Oricum, sunt date foarte puține detalii despre sistemele de vot în sine și despre propunerea Poloniei. Accentul stă mai mult asupra necesității adoptării tratatului de către statele UE, fără să existe nemulțumire din partea spaniolilor, chiar dacă sunt dezavantajați de noul sistem de vot.

Publicațiile din Italia au susținut³³, cum era de așteptat, făcând parte din grupul statelor mari, dubla majoritate și tratează propunerea Poloniei cu dezinteres. Accentul articolelor cade mai mult asupra reușitei acordului³⁴ dintre state și asupra luptei acerbe cu Polonia de a accepta tratatul.

Toată “drama” poloneză³⁵ creată în jurul sistemului de vot cu dublă majoritate a ajuns să-i facă pe jurnaliști să se întrebe dacă polonezii au dreptate. “Et si la Pologne avait raison?”³⁶ este titlul unui blog scris de un jurnalist al publicației franceze *La Libération*, în care acesta face o analiză lipsită de expertiză afirmând că Polonia are partea ei de dreptate, iar sistemul de vot propus de ea este echitabil. Ziaristul vorbește despre puterea “celor mari” asupra “celor mijlocii și medii”, cât și de pretenția Uniunii de a ajunge o federație în care nu există corectitudine.

Publicațiile care au adus în discuție și propunerea specialiștilor sunt în majoritatea lor publicații de specialitate, de pe paginile de internet ale institutelor sau care se ocupă de problemele europene, precum European Voice, EUobserver, All Academic Research, Eurotopics.com, Europa.eu, EurActiv. Acestea au prezentat și pus în valoare tipul de vot bazat pe rădăcina pătrată a lui Penrose și au analizat obiectiv faptele. Sigur că au existat și articole și bloguri³⁷ care au atacat Polonia și au pus toată înverșunarea ei pe seama rivalității cu Germania și a fricii de a nu fi manipulați de ea.

Pentru mare parte din publicații a părut că toată lupta de convingere a Poloniei să cedeze a dus la câștigul ei, prin amânare, deoarece, în timpul rămas până la intrarea în vigoare a noului sistem de vot, Polonia mai poate face presiuni.

De asemenea, este interesant de adăugat că pe pagina de internet a Institutului Elcano din Spania, care se ocupă cu studii politice, a fost publicat un articol al expertului din Ministerul Afacerilor Externe din Suedia, Axel Moberg³⁸, în care se arată de ce dubla majoritate nu garantează atât de mult majoritatea. El apără sistemul de la Nisa, care, potrivit lui, nu este atât de complicat și prezintă avantajele propunerii experților polonezi. El explică de ce statele aflate în situația ei nu au sprijinit Polonia. Nicio țară nu a dorit să pară în ochii Europei un obstacol în găsirea unui acord asupra Tratatului Constituțional. Dubla majoritate este un compromis tacit între state și un triumf al țărilor mari.

Deși opinia publică europeană a avut tendința de a critica și discredita Polonia, au fost și publicații care i-au admirat curajul și i-au oferit partea sa de dreptate. Chiar în cotidianul german Die Welt s-a scris că nu există un curent real de izolare a Poloniei, întrucât aceasta este o parte importantă în construcția europeană și că istoricii pot să scrie peste ani despre „cum au salvat polonezii Europa”.

În presa românească discuțiile legate de sistemul de vot din cadrul Consiliului Uniunii Europene nu au avut ecou, fiind articole singulare. Curajul Poloniei de a sfida Europa a apărut pe prima pagină a ziarelor. Analiza s-a bazat mai mult pe ce s-a întâmplat în culisele Consiliului European de la Bruxelles din iunie 2007 și mai puțin pe avantajele și dezavantajele sistemelor de vot în sine.

„Schimbarea sistemului de vot va fi practic singurul obiectiv al Poloniei care va bloca negocierile dacă celelalte state UE vor respinge proiectul polonez. «Dacă celelalte state nu vor să discute propunerea noastră, vom recurge la ultimele soluții», a declarat Ewa Osniecka-Tamecka, membru al grupului de negociatori din partea Varșoviei, în cotidianul polonez Gazeta Wyborcza³⁹. Titlurile ziarelor se centrează foarte mult pe Polonia și relația ei cu UE: „Polonia va încerca să schimbe sistemul de vot în Consiliul UE”, „Polonia și Marea Britanie blochează Tratatul UE”⁴⁰, „Polonia continuă să dea bătăi de cap Uniunii Europene”⁴¹, „Polonia provoacă Europa”⁴². Cotidianul a luat în discuție și poziția României încă de la început – „Polonia cere ajutor României la votul UE”⁴³ –, însă nu a detaliat foarte mult în articol, rezumându-se la a explica „legea Penrose” și subliniind dorința de contracarare a influenței pe care o va avea Germania în Consiliu. „Polonezii au declarat că vor căuta să obțină, pentru «legea Penrose», sprijinul francezilor, britanicilor, olandezilor, românilor și cehilor, alte state cu populații mari, care ar putea fi interesate să reducă dominația Berlinului”, se arată în articol. În realitate, nu s-a explicat foarte mult de ce România nu a avut niciun tip de reacție la ceea ce s-a întâmplat la Consiliu. România ar fi fost foarte avantajată de propunerea polonilor, însă nu a dorit deloc să sprijine Polonia.

„România ar fi avantajată de varianta Poloniei, dar preferă să țină partea celor puternici și să nu se expună amenințărilor cu sancțiuni financiare, așa cum riscă guvernul de la

Varșovia”⁴⁴, scrie ziarul Adevărul. România, fiind nou-intrată, avea nevoie de o perioadă de acomodare. Liderii ei au întreprins multe eforturi să ajungă la momentul integrării în Uniunea Europeană și au preferat să fie mult mai rezervați și să nu emită pretenții. În realitate, cererea Poloniei nu era o pretenție sau un moft, era chiar o alternativă care ar fi trebuit și putut fi analizată.

„«Noi înțelegem poziția Poloniei, nu se poate vorbi de condamnare, dar este o propunere la care până acum nu am marșat. Noi mergem pe sistemul asupra căruia celelalte țări din UE și-au dat deja acordul», a fost declarația ministrului din acel moment, Adrian Cioroianu. El a recunoscut însă că «poate în termeni strict cantitativi, o astfel de propunere ne-ar avantaja». Totuși, potrivit lui Cioroianu, «dacă propunerea poloneză ar fi luată în dezbatere, s-ar da înapoi procesul de adoptare a Tratatului Constituțional European», se mai arată în articol. Sub pretextul că ar îngreuna procesul de aprobare a Tratatului de Reformă și ar trage în jos evoluția Uniunii, România a refuzat să participe la dezbatere și nu a văzut decât un avantaj «statistic» din votul bazat pe «rădăcina pătrată». Legat de ajungerea la un acord, și premierul Tăriceanu a comentat că polonezii sunt rigizi: «Este foarte greu de spus ce șanse sunt pentru atingerea unui acord, pentru că polonezii mi s-au părut foarte rigizi»⁴⁵.

Despre sistemul de vot al „rădăcinii pătrate”, publicațiile românești au scris foarte puțin, subiectul fiind trecut cu vederea de majoritatea dintre ele. Acestea s-au limitat la prezentarea sistemului. „Sistemul de vot al «rădăcinii pătrate», propus de Polonia, este bazat pe calculul rădăcinii pătrate din numărul de locuitori al fiecărei țări, în milioane. Inventat de matematicianul britanic Lionel Penrose, pentru ONU, sistemul rădăcinii pătrate are scopul de a asigura fiecărei țări o influență proporțională cu populația. Acest sistem ar da Germaniei nouă voturi, iar Poloniei, șase”. Comentariile făcute pe marginea lui au fost legate nu de beneficiile obiective ale Poloniei, cât de avantajele ei în raport cu Germania.

Jurnaliștii din presa românească, la fel ca și cei din cea internațională, consideră că Polonia se înverșunează împotriva Germaniei și nu dorește ca aceasta să se impună atât de ușor, beneficiind de sistemul de vot. Polonia este unul dintre principalii beneficiari ai UE, în timp ce Germania este cel mai important contributor, astfel încât motivele noului membru UE pot fi de factură economică. Oricum, în articolele românești sistemul de vot a apărut ca o miză a Poloniei și a statelor mari, în special Germania. Franța a avut rolul de mediator, iar celelalte state, cu excepția Republicii Cehe, au stat deoparte în acest proces de „calmare” a Poloniei și nu au acceptat nicio posibilă alianță.

Presa românească a prezentat obiectiv situația, însă au existat lacune în privința informării, în sensul că nu s-au prezentat avantajele și dezavantajele sistemelor de vot. Poziția României față de Polonia a fost vehementă, iar față de UE a fost foarte flexibilă. Citind articolele cu un ochi mai critic, observăm că atât România, cât și Polonia nu știu să negocieze. România nici nu a îndrăznit să vină cu o propunere într-un domeniu atât de important ca sistemul de vot, iar Polonia a reușit să-și impună parțial punctul de vedere, însă și-a atras o serie de critici din partea opiniei publice europene.

Presa internațională și cea românească a tratat superficial problema sistemului de vot, mai ales că părerea experților abia dacă a fost amintită. Presa din fiecare stat a reflectat atitudinea generală a populației și a accentuat jocurile politice dintre state, din perspective proprii.

Concluzii

Sistemul de vot în Consiliul Uniunii Europene, cea mai importantă și complexă instituție cu drept de decizie din UE, constituie o miză fundamentală pentru state, deoarece impune proporția și puterea de influențare pe care o are fiecare stat asupra deciziilor Uniunii, a evoluției ei și mai ales a direcțiilor în care merge aceasta din punct de vedere economic și diplomatic. De aceea, statele sunt direct interesate să fie adoptat un sistem de vot care să le ofere o putere de vot și o pondere avantajoasă care să le dea posibilitatea să susțină, dar și să blocheze o decizie.

Prin Tratatul de la Nisa s-a încercat impunerea unui sistem al majorității calificate complicat, care a stârnit multe nemulțumiri, în special în rândul statelor mari, dar care s-a dorit prin complexitatea lui să fie cât mai echitabil. Acest tratat a creat niște cadre în care au intrat statele, fără să se pună accent pe diferențele dintre acele state – este inechitabil ca Polonia să aibă cu două voturi mai puțin decât Germania. Aceste inechități au dus ulterior la frustrări, mai ales din partea statelor mari, care au venit cu o propunere în Constituția Europeană ce se regăsește în Tratatul de Reformă semnat la Lisabona în decembrie 2007. Constituția Europeană, actualmente transformată cu unele modificări în Tratatul Constituțional, a simplificat sistemul de vot, atât pentru a micșora discrepanțele de reprezentare a statelor, cât și pentru a evita blocarea deciziilor, mult mai frecvent posibilă odată cu lărgirea Uniunii Europene. Propunerea venită din partea Poloniei, care încearcă să-și mențină anumite avantaje în sistemul de vot, este susținută de experți prin argumente care demonstrează eficiența și echitatea sistemului de vot bazat pe rădăcina pătrată a lui Lionel Penrose. Deși este mult mai inteligibilă această variantă și literatura de specialitate a punctat incorectitudinea folosirii dublei majorități, această propunere nu a fost luată în seamă de oficialii europeni, care i-au convins pe polonezi să accepte un compromis, deoarece prioritatea dezbaterii din iunie 2007 era realizarea unui acord referitor la Tratatul Constituțional și mai puțin la o reanalizare a felului în care populația europeană este reprezentată în Consiliul de Miniștri.

Puterea de vot, calculată prin indicele Banzhaf, care revine fiecărui stat prin fiecare dintre cele trei sisteme de vot, este cea care produce diferențele dintre țările UE. Nu contează ce număr de voturi îi revine fiecărui stat în parte, cât puterea lui de a influența decizia finală. Votul cu majoritate calificată avantajează statele mici și mijlocii, în special Polonia, Spania, Luxemburg și Malta, dar dezavantajează total cele patru state mari: Germania, Marea Britanie, Franța și Italia. Votul cu dublă majoritate transformă cele patru state în câștigători, însă celelalte state sunt în dezavantaj din cauza decalajului pe care îl au față de cel mai populat stat, Germania. Votul cu rădăcina pătrată este mult mai echitabil, din perspectiva experților, și micșorează diferențele între state iar fiecare își păstrează proporția care i se cuvine.

La nivel de opinie publică, informațiile transmise cetățenilor europeni de către presă și chiar de institutele de cercetare au fost lacunare și influențate de atitudini ale statelor în raport cu Uniunea Europeană. Astfel, presa britanică și-a demonstrat scepticismul, cea franceză a accentuat poziția de lider a Franței, cea spaniolă a rămas fidelă deciziilor europene, iar cea italiană a preferat în această problemă să aibă o atitudine detașată. În principal, foarte puține publicații au amintit de părerea experților și majoritatea s-a centrat pe disputa dintre Polonia și statele membre și pe comportamentul „răzvrătit” al acestui stat, mai ales în contextul vechiului conflict cu Germania. Presa românească a ignorat acest

subiect, în ciuda faptului că ar fi trebuit să fie de interes pentru politicieni și opinia publică. Oricum, tendința articolelor a fost să scoată Polonia în prim-plan și să evite analizele sau detaliile despre poziția României. Liderii României au adoptat o politică prudentă și nu au sprijinit propunerea Poloniei, deși aceasta ar fi fost mult mai potrivită și mai avantajoasă pentru România.

În esență, și deciziile legate de sistemul de vot sunt politice, acest mecanism evidențiind modul cum statele își apără interesele, dar și raportul dintre importanța statelor ca actori individuali și a populației Uniunii, care este structurată pe state. Cu alte cuvinte, care dintre cele două entități – populația sau statele – ar trebui reprezentate prioritar? Atât timp cât unul dintre obiectivele principale ale Uniunii Europene este răspândirea și consolidarea cetățeniei europene, cât și a unității cetățenilor ei, populația este cea care trebuie să primeze.

Astfel, sistemul de vot este o construcție a liderilor statelor și o armonizare a intereselor acestora. Procesul de negociere și influența lor la nivel informal depind de foarte mulți factori, de la timpul în care aceste state au intrat în Uniune până la statutul lor de contributor sau beneficiar.

Referințe

- 1 Moreau, Defarges Philippe, *Instituțiile europene* (Timișoara: Ed. Amarcord, 2002), 49.
- 2 Din păcate, din motive de spațiu, mă voi limita la presa scrisă și nu voi include știrile difuzate de radio și televiziune.
- 3 Iordan Gheorghe Bărbulescu, *UE – De la economic la politic* (București: Editura Tritonic, 2005), 319.
- 4 *Ibid.*, 75.
- 5 Wojciech Słomczyński, Karol Życzkowski, *Jagiellonian Compromise: an alternative voting system for the Council of the European Union* (Varșovia: Center for Theoretical Physics of Polish Academy of Sciences), 6, <http://chaos.if.uj.edu.pl/~karol/pdf/JagComo7.pdf>
- 6 *Idem*, "Penrose Voting System And Optimal Quota", *Acta Physica Polonica* 37, No. 11 (2006), 3134, <http://th-www.if.uj.edu.pl/acta/vol37/pdf/v37p3133.pdf>
- 7 Indicele puterii de vot sau indicele Penrose (Ψ), denumit și indicele Benzaf absolut, se măsoară în funcție de coalitiile care se pot forma între votanți și de combinațiile în care un anumit decident se află în coalitia învingătoare.
- 8 Indicele puterii relative de vot sau indicele Banzhaf (β) se calculează astfel: $\beta_i = \frac{d_i}{\mathbf{d}}$, $\forall i \in N$, unde i este votantul, iar δ_i este puterea de vot a lui i , iar \mathbf{d} este suma tuturor puterilor de vot ale actorilor implicați în procesul de decizie. N este grupul votanților.
- 9 Iordan Gheorghe Bărbulescu, *UE – De la economic la politic* (București: Editura Tritonic, 2005), 75.
- 10 George Tsebelis, "Veto Players and Decision-making in the EU after Nice: Policy Stability and Bureaucratic/Judicial Discretion", *Journal of Media and Communication Studies* 40, No. 2 (2002), 283–307.
- 11 Iordan Gheorghe Bărbulescu, *Procesul decizional în Uniunea Europeană* (București: Editura Polirom, 2008), 443.
- 12 Wojciech Słomczyński, Karol Życzkowski, *Jagiellonian Compromise: an alternative voting system for the Council of the European Union* (Varșovia: Center for Theoretical Physics of Polish Academy of Sciences), 7, <http://chaos.if.uj.edu.pl/~karol/pdf/JagComo7.pdf>
- 13 Roger Highfield, "The EU Constitution is 'unfair' according to game theorists", *Telegraph.co.uk*, 14 iulie 2004, <http://www.telegraph.co.uk/scienceandtechnology/science/sciencenews/3325470/The-EU->

- constitution-is-'unfair',-according-to-game-theorists.html
- 14 Goliath Business News, "European Council: After tough summit, EU leaders conclude historic agreement", Raport European publicat la 26 iunie 2007, http://goliath.ecnext.com/coms2/gi_0199-6672052/EUROPEAN-COUNCIL-AFTER-TOUGH-SUMMIT.html
- 15 Center for Theoretical Physics of the Polish Academy of Sciences, "Physics for fairer voting", *Physics World*, martie 2006, <http://www.cft.edu.pl/edu/karol/017.pdf>
- 16 Iordan Gheorghe Bărbulescu, *UE – De la economic la politic* (București: Editura Tritonic, 2005), 75.
- 17 Werner Kirsch et al., *Voting in the EU Council – A Scientific Approach* (Varșovia: Center for Theoretical Physics of Polish Academy of Sciences), <http://www.ruhr-uni-bochum.de/mathphys/publikationen/voting.pdf>
- 18 Center for Theoretical Physics of the Polish Academy of Sciences, "The Council of Ministers should consider a compromise between the Nice and constitutional treaties to get its votes right, say Werner Kirsch, Wojciech Słomczynski and Karol Życzkowski", *EuropeanVoice*, 3–9 mai 2007, <http://www.cft.edu.pl/edu/karol/019.pdf>
- 19 Wojciech Słomczyński, Karol Życzkowski, "Penrose Voting System And Optimal Quota", *Acta Physica Polonica* 37, No. 11 (2006), 3134, <http://th-www.if.uj.edu.pl/acta/vol37/pdf/v37p3133.pdf>
- 20 Iordan Gheorghe Bărbulescu, *Procesul decizional în Uniunea Europeană* (București: Editura Polirom, 2008), 443.
- 21 Puterea de vot se referă la capacitatea de a influența un rezultat. Într-o democrație cu o populație mică, un cetățean are o influență mai mare asupra rezultatului la alegerile electorale decât un cetățean al unui stat cu o populație mai mare.
- 22 Roger Highfield, "The EU Constitution is 'unfair' according to game theorists", *Telegraph.co.uk*, 14 iulie 2004, <http://www.telegraph.co.uk/scienceandtechnology/science/sciencenews/3325470/The-EU-constitution-is-'unfair',-according-to-game-theorists.html>
- 23 Bronwen Maddox, "European dinner will test appetite for a constitution", *The Times Online*, 18 februarie 2004, <http://www.timesonline.co.uk/tol/news/world/article1022841.ece>
- 24 John Lichfield, "Poland threatens to dig in over revised EU treaty", *The Independent*, 13 iunie 2007, <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/poland-threatens-to-dig-in-over-revised-eu-treaty-452904.html>
- 25 Agence France-Presse, "Les dirigeants européens parviennent à un accord avec la Pologne", *Le Devoir.com*, 24 iunie 2007, <http://www.ledevoir.com/2007/06/23/148372.html>
- 26 Pawel Swieboda, "Pologne et le Traité modificatif – le mariage obligé", *Courrier Européen* 7, Oct/Nov/Dec 2007, <http://www.mouvement-europeen.eu/Pologne-et-le-Traite-modificatif-le-mariage-oblige> (publicat online pe 28 martie 2008).
- 27 Agence France-Presse, "Bruxelles – Traité européen: La Pologne bloque toujours", *Télévision Française 1 Group*, 22 iunie 2007, <http://tf1.lci.fr/infos/monde/europe/0,,3474469,00-traite-europeen-pologne-bloque-toujours-.html>
- 28 "Traité simplifié: Sarkozy joue gros en Pologne", *Europe1.fr*, 14 iunie 2007, <http://www.europe1.fr/Info/Archives/2007/Traite-simplifie-Sarkozy-joue-gros-en-Pologne>
- 29 Oliver Hinz, "Poland and the EU", *Eurotopics*, 15 octombrie 2007, http://www.eurotopics.net/en/magazin/politik-verteilerseite/polen_2007_10/debatte_polen_2007_10/
- 30 Agencia EFE, "Palacio asegura que el sistema de voto de doble mayoría en la UE será menos eficaz que el actual", *Elmundo.es*, 29 noiembrie 2003, <http://www.elmundo.es/elmundo/2003/11/29/internacional/1070108506.html>.
- 31 Agencia EFE, "Principales cuestiones abiertas en la reforma del Tratado constitucional", *Terra Actualidad*, 19 iunie 2007, http://actualidad.terra.es/nacional/articulo/principales_tratado_cuestiones_

abiertas_reforma_1655617.htm

32 Ministerio General Para Relaciones Exteriores, "Un buen dia para Europa", Auswärtiges Amt, 24 iunie 2007, <http://www.auswaertiges-amt.de/diplo/es/Infoservice/Presse/Meldungen/2007/070623-ER.html>

33 Agenzia ANSA, "UE. Voto a doppia maggioranza. Compromesso raggiunto. La Polonia frena", *Agenzia Radicale*, 22 iunie 2007, http://www.agenziaradicale.com/index.php?Itemid=54&id=141&option=com_content&task=view

34 "Ue, accordo dopo la maratona notturna Dal 2017 voto a doppia maggioranza", *La Repubblica.it*, 23 iunie 2007, <http://www.repubblica.it/2007/06/sezioni/esteri/consiglio-ue/accordo-dopo-notte/accordo-dopo-notte.html>

35 Pawel Swieboda, "Poland and the poker summit", *EuObserver.com*, 27 iunie 2007, <http://euobserver.com/9/24373>

36 Jean Quatremer, "Et si la Pologne avait raison?", *Coulisses de Bruxelles – UE*, 11 iunie 2007, http://bruxelles.blogs.liberation.fr/coulisses/2007/06/et_si_la_pologn.html

37 Tony Barber, "Suspect Polish Maths and a tricky summit", *Brussels Blog*, 12 martie 2007, <http://blogs.ft.com/brusselsblog/2007/03/suspect-polish-html/>

38 Axel Moberg, "¿Es realmente doble la doble mayoría? La segunda ronda del debate sobre el sistema de votación en el Tratado Constitucional de la UE", *Real Instituto Elcano*, Documento de Trabajo No. 23/2007, 3 august 2007, http://www.realinstitutoelcano.org/wps/portal/rielcano/contenido?WCM_GLOBAL_CONTEXT=/Elcano_es/Zonas_es/DT+23-2007

39 Constantin Codreanu, „Polonia va încerca să schimbe sistemul de vot în Consiliul UE”, *Ziarul Financiar*, 30 martie 2007, <http://www.zf.ro/politica/politica-externa/polonia-va-incerca-sa-schimbe-sistemul-de-vot-in-consiliul-ue-3034050/>

40 „Polonia și Marea Britanie blochează Tratatul UE”, *Front News*, 22 iunie 2007, <http://www.frontnews.ro/externe/politica/polonia-si-marea-britanie-blocheaza-tratatul-ue-600>

41 Andreea Magraon, „Polonia continuă să dea bătăi de cap Uniunii Europene”, *Ziarul Financiar*, 9 octombrie 2007, <http://www.zf.ro/politica/politica-externa/polonia-continua-sa-dea-batai-de-cap-uniunii-europene-3065790/>

42 Mircea Marian, „Polonia provoacă Europa”, *Adevărul.ro*, 21 iunie 2007, www.adevarul.ro/articole/polonia-provoaca-europa/316553

43 „Polonia cere ajutor României la votul UE”, *Cotidianul.ro*, 29 martie 2007, http://www.cotidianul.ro/polonia_cere_ajutor_romaniei_la_votul_ue-24101.html

44 Mircea Marian, „Polonia provoacă Europa”, *Adevărul.ro*, 21 iunie 2007, www.adevarul.ro/articole/polonia-provoaca-europa/316553

45 „Polonia presată să accepte tratatul Uniunii Europene”, *BBC Romanian*, 22 iunie 2007, www.bbc.co.uk/romanian/news/story/2007/06/070622_ue_tratat_polonia.shtml

BIBLIOGRAFIE:

Bărbulescu, Iordan Gheorghe. *Procesul decizional în Uniunea Europeană*. București: Editura Polirom, 2008.

Bărbulescu, Iordan Gheorghe. *UE – De la economic la politic*. București: Editura Tritonic, 2005.

Douglas-Scott, Sionaidh. *Constitutional Law of the European Union*. London: Longman Pearson Education, 2002.

Felsenthal, Dan S., Moshe Machover. *The Treaty of Nice and Qualified Majority Voting*. Londra: LSE Research Online, 2001 (o versiune electronică a articolului publicată în revista *Social Choice and Welfare*, Nr. 18 (3), 431–464).

Leech, Dennis, Robert Leech. „Simplicity and Transparency of the IMF Quota Formula and Appropriate Representation”, <http://www.rbwf.org/2005-2007/durban/Leech.pdf>

Leech, Dennis. „Designing the voting system for the Council of the European Union”. *Public Choice* 113, No. 3–4 (Dec., 2002), 437–64.

Miroiu, Adrian. *Fundamentele politicii*, vol. I–II. București: Ed. Polirom, 2007–2008.

Moreau, Defarges Philippe. *Instituțiile Europene*. Timișoara: Ed. Amarcord, 2002.

Słomczyński, Wojciech, Karol Życzkowski. „Penrose Voting System And Optimal Quota”. *Acta Physica Polonica* 37, No. 11 (2006), 3133–43. <http://th-www.if.uj.edu.pl/acta/vol37/pdf/v37p3133.pdf>

Słomczyński, Wojciech, Karol Życzkowski. *Jagiellonian Compromise: an alternative voting system for the Council of the European Union*. Varșovia: Center for Theoretical Physics of Polish Academy of Sciences. <http://chaos.if.uj.edu.pl/~karol/pdf/JagComo7.pdf>

Tsebelis, George, „Veto Players and Decision-making in the EU after Nice: Policy Stability and Bureaucratic/Judicial Discretion”. *Journal of Media and Communication Studies* 40, No. 2 (2002), 283–307.

Wallace, Helen, William Wallace. *Procesul politic în Uniunea Europeană*. Chișinău: Editura Arc, 2004.